

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Statenbrief proces vervolg windenergie	TELEFOONNUMMER	+31628918807
DATUM	26-09-2023	E-MAILADRES	robin.hoenkamp@provincie-utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	UTSP-1571811695-777	DOMEIN/OPGAVE	SLO
VAN	Robin Hoenkamp	TEAM	PL1
		PORTEFEUILLEHOUDER	Van Essen
BIJLAGEN	1. Nota van Beantwoording NRD planMER windenergie 2. Aanpassingen NRD 3. Participatieplan Windenergie PU 4. Memo proces windenergie RES partners		

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting:

Met deze Statenbrief informeren wij u over het vervolgproces rondom windenergie in de provincie Utrecht gericht op hebt halen van de RES-doelen. Tevens dient deze brief ter agendering van het startgesprek deel 1 in de commissie M&M. Het voeren van een startgesprek is opgenomen in de [Werkwijze Programma's en Projectbesluiten](#). We gaan graag met u in gesprek over bijgevoegd participatieplan, het Beleidskader Lokaal Eigendom en het vervolgproces. Medio 2024 wordt op basis van een tweede Tussenbalans bekeken of provinciale projectbesluiten noodzakelijk zijn om de doelstelling te halen. Indien dit het geval is, zal een startgesprek deel 2 worden gevoerd met uw Staten. In dit tweede deel kunt u aandachtspunten meegeven voor de locatiekeuzes voor projectbesluiten. Er is voor gekozen om het startgesprek in twee delen te splitsen omdat we u enerzijds vroegtijdig in positie willen brengen bij de start van het participatieproces en anderzijds ook wanneer de inzet van projectbesluiten voor locaties aan de orde mocht komen.

In deze brief wordt toegelicht hoe het proces met de RES-regio's en de brede participatie de komende periode wordt ingericht. Met deze brief informeren we u tevens over de vastgestelde Nota van Beantwoording (NvB) op de zienswijzen over de ontwerp Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) ten behoeve van het planMER windenergie.

Inleiding:

Voorgeschiedenis

Om de in het Klimaatakkoord afgesproken opwekcapaciteit van zonne- en windenergie op land te realiseren hebben 30 regio's in het kader van de Regionale Energie Strategie (RES) een bod gedaan richting het Rijk. In de afgelopen jaren hebben wij samen met de drie regio's in de provincie Utrecht gewerkt aan een proces waarin de regio's zich hebben gecommitteerd aan een opwek van grootschalige duurzame elektriciteit van in totaal 3,05 TWh in 2030. Regio Foodvalley ligt gedeeltelijk in Gelderland, waarmee het Utrechtse deel van de drie regio's opgeteld 2,4 TWh omvat. Deze boden zijn vastgelegd in de RES'en 1.0 welke op 30 juni ([regio Foodvalley en regio Amersfoort](#)) en 6 oktober 2021 ([regio U16](#)) door uw Staten en andere RES-partners (m.u.v. gemeente Montfoort) zijn vastgesteld. Realisatie van de boden is noodzakelijk voor het behalen van de door u in de Omgevingsvisie

opgenomen doelstelling om in 2030 minimaal 55% van het elektriciteitsgebruik in de provincie Utrecht op te wekken uit hernieuwbare bronnen.

Op 21 september 2022 heeft u een besluit genomen over het statenvoorstel [Tussenbalans Regionale Energiestrategieën \(RES\)](#) Provincie Utrecht. Hierin is besloten dat de provincie start met een verkenning als voorbereiding op een projectbesluitprocedure indien er op 1 december 2022 onvoldoende windlocaties in beeld zijn om 1 TWh windenergie in 2030 te realiseren. Zoals aangegeven in de [Statenbrief Voortgang Windenergie](#) van 14 februari jl. waren de totale plannen van gemeenten onvoldoende (concreet) om zicht te hebben op realisatie van de afgesproken ambitie voor 2030. Omdat uit de Tussenbalans is gebleken dat de aanvullende windlocaties nodig zijn voor de realisatie van de totale 2,4 TWh, raakt daarmee ook het halen van de RES-doelen uit beeld. Daarom zijn we gestart met een plan-m.e.r. procedure ten behoeve van locatiekeuzes voor windenergie. Voor dit planMER is een concept NRD opgesteld en ter inzage gelegd.

In het Coalitieakkoord 2023-2027 is uitgewerkt hoe vormgegeven wordt aan het proces zoals aangekondigd in de Tussenbalans. Hierin zijn de doelstellingen van RES 1.0, het belang van verbeteren van de balans tussen zonne- en windenergie en het halen van de doelstelling van 2,4 TWh duurzame opwek bevestigd. Er zal na afronding van het planMER een periode van zes maanden volgen waarin gemeenten kunnen aangeven voor welke windlocaties zij zelf de rol van bevoegd gezag op zich nemen.

In het startgesprek deel 1 dat gepland staat op 11 oktober gaan we met uw Staten in gesprek over het in deze statenbrief geschetste vervolgproces. De reden om nu in oktober een eerste deel van het startgesprek te voeren, is dat we u goed in positie willen brengen bij de start van het participatieproces wat komende maanden doorlopen gaat worden en om bij u aandachtspunten op te halen rondom het vervolgproces. De informatie die nu voorligt is echter nogal breed en de afweging om tot (ontwerp-) projectbesluiten te komen voor specifieke locaties ligt nu niet voor. In de geest van de werkwijze vinden we het daarom passend om met u een tweede deel van het startgesprek te voeren als de locaties voor projectbesluiten (indien nodig) wel voorliggen zodat daar inhoudelijke aandachtspunten meegegeven kunnen worden. Projectbesluiten worden enkel voorgezet als de 2,4 TWh niet gehaald wordt.

Op 4 oktober is een informatiesessie gepland waarbij u geïnformeerd wordt over het proces dat tot nu toe is doorlopen en het vervolg hierop.

Vaststelling Nota van Beantwoording en NRD

De ontwerp NRD bevat informatie over welke milieueffecten onderzocht worden in het planMER (plan-milieueffectrapport), en hoe deze onderzocht worden. De NRD heeft van donderdag 23 februari 2023 tot en met woensdag 5 april 2023 ter inzage gelegen, zie ook [Statenbrief Voortgang Windenergie](#). Hierop zijn in totaal 605 zienswijzen ingediend door particulieren, organisaties en medeoverheden. Op deze zienswijzen is een reactie gegeven in de Nota van Beantwoording, welke te vinden is in de bijlage. Alle indieners zijn van deze nota per e-mail of brief op de hoogte gesteld. Naar aanleiding van de zienswijzen hebben we besloten een aantal aanpassingen aan te brengen in de uitvoering van het planMER. Een overzicht van deze wijzigingen is te vinden in de bijlage. Een toelichting hierop is in de Nota van Beantwoording terug te vinden.

Meest kansrijke gebieden als aanbod aan gemeenten

Aan het einde van het jaar zullen wij het planMER vaststellen. Hierin zullen gebieden voor windenergie opgenomen worden die het meest kansrijk en geschikt zijn om voor 2030 gerealiseerd te worden. In het planMER wordt dit conform de MER-systematiek aangeduid als voorkeursalternatief. Bij het samenstellen van kansrijke gebieden wordt rekening gehouden met overprogrammering in verband met planuitval. Dat betekent dus dat er méér gebieden als meest kansrijk worden aangeduid dan waarvoor daadwerkelijk windenergie voor 2030 mogelijk gemaakt zal worden, omdat vooraf rekening gehouden moet worden met de situatie dat plannen niet uitgevoerd kunnen worden. Dit is in lijn met de aanpak van alle drie de Utrechtse RES-regio's en het biedt gemeenten en RES-regio's meer afwegingsruimte. Uit het Statenvoorstel Tussenbalans zijn aandachtspunten zoals leefomgeving (waaronder gezondheid en geluid) en landschap meegegeven voor het planMER. Dit zijn onderwerpen waarop de onderzoeksgebieden in het planMER worden beoordeeld. Om te komen tot de meest kansrijke gebieden, nemen we naast het planMER ook lokaal eigendom, voorkeur van gemeenten, aansluitbaarheid op het net en ons provinciale beleid op het gebied van ruimtelijke ordening mee. Met de inbreng vanuit het participatieproces wordt aan de hand hiervan een besluit genomen over de meest kansrijke gebieden welke aan het einde van het jaar 2023 door ons wordt vastgesteld.

In de [kennisgeving NRD](#) is aangegeven dat een voorkeursbeslissing onderdeel uit zou maken van de projectbesluitprocedure. Met de voorkeursbeslissing zouden wij besluiten om voor een bepaald aantal windenergielocaties een projectbesluit te nemen, of niet. Het zou daarmee een formeel besluit zijn, als onderdeel van de projectbesluitprocedure. Zoals ook aangegeven in het coalitieakkoord is het van belang terughoudend te zijn met de inzet van een projectbesluit. We willen de RES-tafels volledige verantwoordelijkheid geven om in de zes maanden na ons besluit over de meest kansrijke gebieden de RES-boden te concretiseren. Met een provinciale voorkeursbeslissing zou dat proces geen ruimte krijgen. De regio's en gemeenten zijn na afronding van het planMER eind 2023 immers zelf aan zet. Het besluit over de meest kansrijke gebieden is juridisch geen onderdeel van de projectbesluitprocedure en de uniforme openbare voorbereidingsprocedure is niet van toepassing. De meest kansrijke gebieden kunnen door gemeenten en RES-regio's gebruikt worden om te beslissen voor welke locaties zij een ruimtelijke procedure voor windenergie starten. Hierbij behouden gemeenten de ruimte om de doelstellingen op een andere manier in te vullen en er kunnen dan ook zon-locaties of andere locaties benut worden dan de locaties die door de provincie als meest kansrijk zijn aangemerkt.

Halen van het RES-doel van 2,4TWh grootschalige duurzame opwek van elektriciteit

In de Tussenbalans is geconstateerd dat het doel van 2,4 TWh uit beeld raakt en dat een verbetering van de verhouding zonne- en windenergie noodzakelijk is. Om die balans te verbeteren geeft de Tussenbalans een streven aan van 1 TWh windenergie. Deze 1 TWh is geen doel op zich. Naar aanleiding van de afspraken in het coalitieakkoord zal daarom niet alleen voor de meest kansrijke gebieden voor windenergie de aansluitbaarheid in kaart gebracht worden, maar zal onderzoek gedaan worden naar zowel zon- als windlocaties op aansluitbaarheid, haalbaarheid en lokaal eigenaarschap. Er zal hierbij gekeken worden naar de concretisering en voortgang van de plannen voor zonnenvelden om in beeld te krijgen of de projecten voor 2030 aansluitbaar en uitvoerbaar zijn. Ook zal de voortgang en prognose voor zon op dak hierbij betrokken worden. Na de bovengenoemde zes maanden zal bezien worden of de 2,4 TWh gerealiseerd in 2030 zal worden of dat aanvullende plannen nodig zijn. In dat geval zal voor de resterende opgave de projectbesluitprocedure vervolgd worden. Die resterende opgave wordt gebaseerd op genomen raadsbesluiten. Dit betekent dat indien niet uit een raadsbesluit blijkt dat een duurzaam energieproject voor 2030 gerealiseerd kan worden, dat deel van de ambitie niet wordt meegerekend als bijdrage aan de 2,4 TWh voor 2030.

Het uitgangspunt is dat projectbesluitprocedures alleen worden vervolgd als hier een initiatiefnemer voor is, de provincie treedt dan niet zelf op als initiatiefnemer.

Participatieproces

Zoals toegezegd in de commissievergadering M&M van 10 mei 2023 is het participatieplan verder aangevuld met informatie over het betrekken van inwoners bij de uitwerking van het planMER. Dit najaar zal een participatieproces plaatsvinden om input op te halen bij inwoners. Hierbij wordt een Participatieve Waarde Evaluatie (PWE) uitgevoerd waarbij inwoners de mogelijkheid krijgen om wegingen mee te geven op de criteria die van belang zijn bij het samenstellen van de meest kansrijke gebieden. Via een online raadpleging kunnen inwoners uit de hele provincie Utrecht hieraan meedoen. Daarnaast wordt er een burgerforum georganiseerd dat gevraagd zal worden om advies te geven over de weging van criteria. Er vindt afstemming plaats met gemeenten die zelf participatieprocessen hebben lopen over hoe dit participatieproces gecommuniceerd kan worden zodat het geen lokale processen doorkruist. Ook zullen de partners in de RES-regio's betrokken worden bij de uitwerking van de PWE-methodiek en het burgerforum, zoals bijvoorbeeld de vraagstelling in de raadpleging. In het participatieplan in de bijlage wordt dit proces toegelicht. Met de verschillende participatieprocessen die toegelicht worden in het participatieplan wordt uitvoering gegeven aan [Motie 21 participatie en draagvlak](#).

Vervolgproces

Dit najaar zal het concept-planMER gedeeld worden met de RES-regio's om aan de hand van de informatie uit dit onderzoek in gesprek te gaan over het vervolg. Ook geeft het planMER de benodigde informatie voor gemeenten die al besloten hebben zelf windlocaties mogelijk te willen maken.

Het definitieve planMER inclusief meest kansrijke gebieden wordt eind 2023 aangeboden aan gemeenten. Daarna volgen zes maanden waarin de RES-regio's en individuele gemeenten uitsluitend geven voor welke locaties zij zelf de rol van bevoegd gezag op zich nemen. Gemeenten die zelf de rol van bevoegd gezag oppakken ondersteunen we daarbij indien gewenst. Dit kan ook voor gebieden die niet als meest kansrijk zijn aangemerkt. Uiteraard zullen

deze gebieden wel getoetst moeten worden aan de provinciale Omgevingsverordening en ander relevant provinciaal beleid.

Parallel hieraan bereiden we projectbesluiten voor, voor de gebieden die we indien nodig, zelf zullen oppakken. Deze voorbereiding bestaat uit het uitvoeren van nader onderzoek van de meest kansrijke gebieden. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan ecologisch onderzoek dat niet mogelijk was om uit te voeren op het abstractieniveau van het planMER, maar wel voor een beperkter aantal gebieden kan. Na de 6 maanden waarin gemeenten hebben besloten over hun inzet voor windenergie zullen we de balans opmaken en, indien nodig, de projectbesluitprocedures vervolgen inclusief het in behandeling nemen van vergunningaanvragen. Bovendien zal een concept Beleidskader Lokaal Eigendom en Participatie bij windenergieprojecten opgesteld worden welke in juni 2024 aangeboden worden aan PS ter vaststelling. Dit beleidskader biedt een aanknopingspunt om vergunningen in het kader van de projectbesluitprocedure te beoordelen op het onderdeel lokaal eigendom en participatie.

Verplicht projectbesluit

In de Werkwijze Programma's en Projectbesluiten is opgenomen dat in het startgesprek de dilemma's voor de instrumentkeuze worden voorgelegd. In dit geval is sprake van een verplicht projectbesluit, nu er geen keuze is voor andere ruimtelijke instrumenten. De toepassing van een projectbesluitprocedure is namelijk vastgelegd in artikel 6.2 van het wetsvoorstel Energiewet. Dit onderdeel treedt met de invoeringswet Omgevingswet direct in werking, waardoor er geen ander instrument ter beschikking staat dan het projectbesluit.

Betrokkenheid PS

In het startgesprek deel 1 gaan wij graag met uw Staten in gesprek over de volgende onderwerpen:

1. Heeft u aandachtspunten voor het participatieplan?
2. Wilt u aandachtspunten meegeven voor het opstellen van het Beleidskader Lokaal Eigendom en Participatie dat door uw Staten vastgesteld zal worden?
3. Heeft u aandachtspunten voor het vervolgproces?

Op het moment dat de meest kansrijke gebieden zijn bepaald zullen wij uw Staten per statenbrief informeren over dit besluit. Wanneer na de zes maanden duidelijk is hoeveel TWh windenergie aanvullend nodig is, zullen indien nodig, voor de aanvullende gebieden de projectbesluitprocedures verder doorlopen worden. Hierover wordt u ook middels een statenbrief geïnformeerd. Daarna volgt nog een statenbrief over de ontwerp- én vastgestelde projectbesluiten. Daarnaast zult u, als dat nodig blijkt of op verzoek, bijgepraat worden over het proces in informatie- of werksessies.

Vervolgprocedure / voortgang:

Eind 2023 zullen de planMER, de resultaten van de participatie en het besluit over de meest kansrijke gebieden door het college worden vastgesteld. Hiervan wordt u middels een statenbrief op de hoogte gesteld. Daarna volgen zes maanden waarin gemeenten een raadsbesluit kunnen nemen over hoe zij invulling geven aan het gezamenlijk RES-bod. Medio 2024 zal een analyse gemaakt worden van wat gemeenten hebben besloten voor zowel zonnepanelen als windenergie en gekeken worden of in aanvulling daarop provinciale projectbesluiten voor windenergie nodig zijn om de doelstelling van 2,4 TWh te halen. Indien dat het geval is volgt startgesprek deel 2 waarin u aandachtspunten voor de locatiekeuze kunt meegeven. Onderstaande tabel geeft een tijdslijn per onderdeel en geeft aan hoe dit zich verhoudt tot de stappen zoals afgesproken in de [Werkwijze Programma's en Projectbesluiten](#).

Wat	Wanneer	Stap werkwijze	PS
Infosessie	4 okt	-	-
Startgesprek deel 1	11 okt.	Startgesprek	Statenbrief ter bespr.
Participatieproces verkenningsfase 2	11 okt. – eind nov.	Verkenning	-
Besluit meest kansrijke gebieden	Half december	Verkenning	Statenbrief ter info
Gemeenten raadsbesluit	Jan – juli 2024	nvt	-
Vaststelling Beleidskader Lokaal Eigendom en Participatie	juni 2024	nvt	Statenvoorstel

Inventarisatie aanvullende TWh windenergie	Juli 2024	Verkenning	-
Participatieproces (indien projectbesluiten nodig)	Derde kwartaal 2024	nvt	-
Startgesprek deel 2	Derde kwartaal 2024	Startgesprek	Statenbrief ter bespr.
Ontwerp- projectbesluiten (indien nodig)	Vanaf eind 2024	Ontwerp PB	Statenbrief ter info
Projectbesluiten (indien nodig)	2025	Projectbesluit	Statenbrief ter info

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen